ՀԱՅ ՇԱՊԱՆ ՀԱԼԱԹՈՒՐԴԱ

ՕՆ ԵԼՏՈՆՅԱՆ ՄԻՆԻ ՆՈՒՄԵՐՈ 821 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 25 ՃՈՒՄԱ. ԼՈՒՅՍԻ 1869

1869 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻՆ 6

ՄԷՃՄՈՒՐԱՑԸ

ՀԱՅԱՏԻՍ

Իշ պու Մեճմուայը Հավատիս, հեր հաֆթա ճուամա երթէսի կիւնլերի պէօյիւք նիւսխէսի, սայիր կիւնլեր Բուզնամէսի նէշր օլունճաղ տրը։
Սենելիյի ըէշին Բուզնամէսի իլէ 150 ղրշ.
Ալթը այլըլը քէզալ էք . . . . 80 »
Իւչ այլըղը քէզալ էք . . . . . 45 »
Մեճմուանդն թանէսի 40 վէ Բուզնամէ 20 փրա.
Տաշբալար էյիւն պէհեր նուսխէբասունա փասթախանէ իւճբէթի ալ ընաճաղը խասսէթէն պէյան օլունուր։

Իլանաթըն պէհեր սրբասը պիր տէֆալը 5 ղրշ
Իքի տէֆա իչիւն պէհեր տէֆասընա . . 2 »
Իւչ տէֆա իչիւն պէհեր տէֆասընա . . 1½ »
Իւչ տէֆատան զիատե օլան, վէ զայէթ ուզուն իլանաթ իչիւն այրըճա բազարլըգ օլունուր։
Տաշբալարատան կելէն մէքթուպ վէ իլանաթըն բասթա մէսարիֆլերի, կէօնտէրէնլերին իւզերինէ օլտուզու պու մուհալատե պէյան օլունուր։

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ, ՊԷԼԷՏԻՅԷ, ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ՎԷ ՄԷՎԱՏԸ ԵԱՓԻԱՅԸ ՍԷՅՐԻԲԷՅԷ ՄԻՆԹԱԼԻԴ ՂԱԶԷԹԱ

ԱՍԻԹԱՆԷ 25 ԹԸՇՐԻՆԻ ԷՎՎԵԼ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ Է.ԾՆԷՊԻՑԷ

ԱՀՎԱԼԸ ԷՒՐՈՊԱ

Էւրոպա տէվլէթլէրի գամարալը քիւշատընտա հէպսիսէ սուլհ ու սալահը պագը դալմասընա արզուքէշ օլտուգլարընը պէյան իթմիշ օլտուգլարընտան, ումումէն ասայիշի հալին իթալը չիմոիլէրսէ զանն վէ մէմուլ օլունմաղ։ Կէչէնլերսէ իմբէրաթօր Նաբօլէոնուն աղը խասթալըղը, իշ պու ումումի ասայիշին իթալը ընա պագը կէօնա խէվֆ ու էնտիշէյի մուճիպ օլմուշ իսէ տէ, իմբէրաթօրու միւշարիէյհին քէսպի իֆադաթ իյէմէսի իլէ, էֆքարլար թէսքին օլմուշլար տը։ Լաքին չիմոիլէրսէ հեր մէմալիք տախիլի գարը չըդուլըգլարան ազատե տէյիլ տիր։

Փարիսէ գարըշըդուլըգ ղուհուրունու մուճիպ օլան թէհոտիս, Ֆըրանսանընը գավանին մէճլիսի վագթը մուայէնի օլան հոկտեմբեր 26 տա աշըլմայըգ, նոյեմբեր 29 ա թէէխիրի տիր.քի, պունան կէրէք գավանին մէճլիսինին միւթէրիզ աղալարը վէ կէրէք էֆքարը ամմէ թախտիշ օլունուգ, աղալարան պիր իքիսի հոկտեմբեր 26 տա կիտիպ Գավանին մէճլիսի տայիրէսինէ օթուրմայա թէհոտիս կէօսթէրմիշ օլտուղունան, եէվմի մէղքիւրատե պիր ույղունսուզլուգ ղուհուրի իհթիմալին խարիճինտե տէյիլ իհթիրազլը, Ֆըրանսա հիւքիւմէթի էվվէլտէն թէտաղրի իհդիյաթիյէյե թէշէպպիւս իլէ, սիլահ ասթան տիւքքեանլարտան սիլահլարը թօքլասըգ, գալէալարատա մահֆուզ իհտիրմիշ վէ գավանին մէճլիսի տայիրէլերի բարմաղլարը պրգը պրգը գաբաթըմըշ վէ իչինտէքի խատէմէլէր տախի տըշարը չըդարթարըլմըշ տը։ Ֆիլ հագըգա հոկտեմբեր 26 տան պիր գաչ կիւն էվվէլ պէյիւք հաղըրլըգլար օլմուշ, ամէլէլեր եէվմի մէղքիւրատե իշլէրինի թաթիլ իտէճէքլէրինի ֆապրիգաթօրլարա պիլտիրմիշլէր տիր։ Հարպկյէ նաղըրը, վիլայէթլէր դօմանտանլարընա մէմուրյէթլերի պաշընատա պուլունմալարընը միւթէնէպպիհ միւղէքքէրէյի ումումիյէլեր իրսալ գըլմըշ տը։ Սօլ թարաֆ Մէպուսան, փիլ Ֆավրընն խանէսինէ պիր իքի տէֆա թէճէմմիւ իթմիշլեր իսէ տէ, պիր սէմերե հուսուլա կէլմէմիշ, վէ Նիհայէթ պու սօլ թարաֆ մէպուսանը քէնտի իսրալարը իլէ պիր իլան նէշր իտիպ, եէնի տէրաէթ օլունմուշ օլան սէրպէսթլիկի թէկիլիքէյե վազ իթմէյէրէք, կէլէճէք մէճլիսե կիթմէք քէրարը ագըլ օլտուղունու, վէ օլ վագթի միլէթէ օլունան եէնի թահդիր իշլին հիւքիւմէթտէն հիսսայ իսթէյէճէք.լերինի, վէ իւչ այ դաստար հիւքիւմէթին քէյֆէ մայէնա իշլէմէքտե վէ սէօյլէմէքտե օլտուղունու իսպաթ ի.տէճէքլերինի պէյան իյլէմիշլեր տիր։

Լաքին Փարիսէն կելէն թէլեղրաֆլարա նազարէն, եէվմի մէղքիւրատե քէշֆ օլունտուղու կիպի, պէօյիւք պիր ույղունսուզլուգ ղուհուր իթմէյիպ, իլլա մուղայիրի օլարագ ասայիշ հիւքմ իթմիշ վէ իմբէրաթօր Նաբօլէոն եէվմի մէղքիւրատե Գօնտօրա տէնկէն մէյտանընն դարշըսընտա վագը պահճէնին թարաչասընտա կէղինտիյինտէ, իքի պին գաստար էհալի եադընընա թօրլանըպ, թահսին ալէամէթլերի իշհար իտիպ, ըէֆագաթ իթմիշլեր տիր։ Քէղալ.իք իմբէրաթօր Նաբօլէոն Օբէրա ցյունունա կիթտիյինտե, էհալի թարաֆընտան թահսին օլունմուշ վէ խէվֆ ու էնտիշէլեր պու վէճճ իլէ մահվ ու նապէսիտ օլմայա եիւզ թութմուշ տուր։

Գավանին մէճլիսինին նոյեմբեր 29 տա .քիւշատը մուգարրեր օլուպ, լաքին եէվմի մէղքիւրատէն էվվէլ եանի նոյեմբեր 8 վէ եախսատ 15 տե աշըլաճաղը տա սէօյլէնէյօր իսէ տե, հէնիւզ մուդարրեր տէյիլ տիր։

———

Ինկիլթէրրա զաղէթալարընտա օգունան հավատիպլերտե տիգգաթա շայան.ի.քի խուտուս վար տը.ը. պիրինճիսի, մահպուս օլան Ֆէնիանլար հագգընտա Հայտ Բարք մէյտանընը կիլթէրրա հիւքիւմէթի պիր ույղունսուզլուգ չըգմասընն իհթիրազը իլէ թէտապիրի իհթիյաթիյէյե թէշէպպիւս պիրլէ, Հայտ Բարքա կիտէն սօղագլարտա բոլիլերի.ի.քի գաթ չօղագլարտա բոլիլերի.ի.քի գաթ չօղզլթմըշ վէ դըշշլարտա մուհաֆըզ ասքերլերի թէրաքիմ իթտիրմիշ.ի.սէ տէ, էհալի.տէն 100պին.քիշիտէն էքսիք ճէմիյէթ թօրլանմայտաղ.ի.քէն, հավանընն ֆէնալըգ ընտան 4—5 պին.քիշի թէճէմմիւ իթմիշ, լաքին պիր ֆէնալըգ ղուհուր իթմէմէսի իչին.քէնտիլերի տախի չալըշմըշլար տը։ Վէ նասը։ քի ղաղէթալարտա օգունմուշ տուր, Հայտ Բարքա թէճէմմիւ իտէն մէթինկլեր Օտոնէլին թէրլիֆի իւղրէ, մէրդուման Ֆէնիանլարընն իսթիխասը իսթիտասընը հավի ինկիլթէրրա դրալիչասընա պիր արզուհալ թագտիմինէ գարար վերիպ տաղըլմըշլար տը։ Էհալինին պիր ույղունսուզլուգ չըգմասընա տիգգաթ իյլէտիյի մասատէսի տախի, ինկիլթէրրա խարիճիյէսի Մ. Նլասսսթընը պիր իքի կիւն էվվել Լիմերիկտե մուդիմ ափվը ումումի իսթէյէն գօմիթէյ կէօնտէրտիյի մէքթուպա, ասայիշ վէ էմնիյէթի ամմէնին լագասը իչին հիւքիւմէթ մահպուսինի խէլաս խտէպիլէմէյէճէյինի վէ ափվ թալեպ իթմէք իչին թէճէճմիւ իտէն պագը միթինկլեր նիզամ վէ ասայիշ ինն խարիճինտե պուլունմամըշ իքէն, տիկէրլերին իսէ, մահպուսինի սայիհե չըգարմագ վէ եախսատ սիթայիշ եօլու լիսան գուլանմըշ օլտուգլարընը վէ հիւքիւմէթին ափվինա միհթաճ օլան պիր խուսուսու հագգ ու հուգուգ տէյի թալեպ իյլէտիքլերինի պէյան վէ ֆէնիանլարընն իթթիֆագը խաֆիսինին նէ ինկիլթէրրատա վէ նէ տե Ամերիգատա նէյէթի մախսուսլերինէ մուվաֆֆագ օլմագատան տուր պուլունտուգլարը հիւքիւմէթին մալիւմ օլտուղունու իլավէ իյլէմիշ տիր։

Իքինճիսի տախի պու արա ինկիլթէրրատա զայէթ շէտիտ սուրէթատե հիւքմ իթմիշ օլան հայվանաթ խասթալըղը տը.ը. քի, նէշր օլունան պիր բէտի բաբօրթօնուն պէյանընա նէզարէն, 1602 բէս հայվան ինկիլթէրրայա կիրսիքլերինտե վէ օ տա պիր տագըգա զարֆընտա էօլմիշլեր տիր։ Հայվանլարատան գլյատե էօլէն.լեր աշնամար տըրլար։ Պու հասթալըգ չօգ պուլաշըգ օլտուղունատան, թէտապիրի իհթիյաթիյէյե թէշէպպիւս օլունմագտա տը.ը։ Մէաղ Ալլահ էկերչի պու հասթալըգ ինսանլարա սիրայէթ իտէճէք.ը օլա միլիոնլարճա ճաղ թէլեֆթաթը օլաճաղը չիւրհէտէն միւսթաղնի տիր։

———

Սպանիա հիւքիւմէթինին պէյիւք ղայէսի տախի թախթա պիր դանտիտա ինթիխապը օլմուշ տուր։ Սպանիանն սապլըգ դրալիչասը Իզապէլանընն Ֆրանսայա իլթիճասընտան պիր վագըթ սօղրա, քէնտի օղլու Գարլոսուն թարաֆկիրլեր պուլուպ, պիր վագըթ հիւքիւմէթ ասքերի իլէ տէյիւշիւպ վէ նիհայէթ օրատան ֆիլրարա մէճպուր օլմուշ վէ սօղրատան ճիւմհուրիյէթ թարաֆկիրլերինին մէյտանա չըգըպ վէ հաթթա չիմոիյէ գատար տէյիւշմէլերի կէրէյի կիպի Սպանիանն մուվաֆֆագ դաթ հիւքիւմէթինի մէշղուլ իթմիշ տիր։ Պու քէրրէ կէլէն սօն թէլեղրաֆլար.ի.քի ֆըրդանընն մը չլար տը.ը։ Էհալինին պիր ույղունսուզլուգ չըգմասընա տիգգաթ իյլէտիյի մասատէսի տախի, ինկիլթէրրա խարիճիյէսի Մ. Նլասսսթընընն պիր իքի կիւն էվվել Լիմերիկտե մուդիմ ափվը ումումի իսթէյէն գօմիթէյ կէօնտէրտիյի մէքթուպա, ասայիշ վէ էմնիյէթի ամմէնին լագասը իչին հիւքիւմէթ մահպուսինի խէլաս խտէպիլէմէյէճէյինի վէ ափվ թալեպ իթմէք իչին թէճէճմիւ իտէն պագը միթինկլեր նիզամ վէ ասայիշ ինն խարիճինտե պուլունմամըշ իքէն, տիկէրլերին իսէ, մահպուսինի սայիհե չըգարմագ վէ եախսատ սիթայիշ եօլու լիսան գուլանմըշ օլտուգլարընը վէ հիւքիւմէթին ափվինա միհթաճ օլան պիր խուսուսու հագգ ու հուգուգ տէյի թալեպ իյլէտիքլերինի պէյան վէ ֆէնիանլարընն իթթիֆագը խաֆիսինին նէ ինկիլթէրրատա վէ նէ տե Ամերիգատա նէյէթի մախսուսլերինէ մուվաֆֆագ օլմագատան տուր պուլունտուգլարը հիւքիւմէթին մալիւմ օլտուղունու իլավէ իյլէմիշ տիր։

Իքինճիսի տախի պու արա ինկիլթէրրատա զայէթ շէտիտ սուրէթատե հիւքմ իթմիշ օլան հայվանաթ խասթալըղը տը.ը. քի, նէշր օլունան պիր բէտի բաբօրթօնուն պէյանընա նէզարէն, 1602 բէս հայվան ինկիլթէրրայա կիրսիքլերինտե վէ օ տա պիր տագըգա զարֆընտա էօլմիշլեր տիր։ Հայվանլարատան գլյատե էօլէն.լեր աշնամար տըրլար։ Պու հասթալըգ չօգ պուլաշըգ օլտուղունատան, թէտապիրի իհթիյաթիյէյե թէշէպպիւս օլունմագտա տը.ը։ Մէաղ Ալլահ էկերչի պու հասթալըգ ինսանլարա սիրայէթ իտէճէք.ը օլա միլիոնլարճա ճաղ թէլեֆթաթը օլաճաղը չիւրհէտէն միւսթաղնի տիր։

———

Սպանիա հիւքիւմէթինին պէյիւք ղայէսի տախի թախթա պիր դանտիտա ինթիխապը օլմուշ տուր։ Սպանիանն սապլըգ դրալիչասը Իզապէլանընն Ֆրանսայա իլթիճասընտան պիր վագըթ սօղրա, քէնտի օղլու Գարլոսուն թարաֆկիրլեր պուլուպ, պիր վագըթ հիւքիւմէթ ասքերի իլէ տէյիւշիւպ վէ նիհայէթ օրատան ֆիլրարա մէճպուր օլմուշ վէ սօղրատան ճիւմհուրիյէթ թարաֆկիրլերինին մէյտանա չըգըպ վէ հաթթա չիմոիյէ գատար տէյիւշմէլերի կէրէյի կիպի Սպանիանն մուվաֆֆագ դաթ հիւքիւմէթինի մէշղուլ իթմիշ տիր։ Պու քէրրէ կէլէն սօն թէլեղրաֆլար.ի.քի ֆըրդանընն տախի իւմիալերինի պօշա չըգարըլյօրլար չիւնքի իթալիա գրալընն մախսուսի վէ ճէնօվա տիւգասը պուլունան բըրէնս թօմասն գանտիտալըգը կիթտիքճէ սահիհլէշմէքտե վէ պու կիւնլերտե բրէնսի միւշարիլէյհ միլէթի մէճլիսլերինին թէչքիլ իյլէտիքլերի պիր գամիթէ թէրաֆընտան 52 գուրայա գարշը 128 գուրա իլէ Սպանիա թախթընա գանտիտա ինթիխապ օլուպ, կիւնտէն կիւնէ տախի թարաֆկիրլերի չօղալմագտա իմիշ։ Լաքին մուվաֆֆագաթ հիւքիւմէթինայիպի մարէշալ Սերրանո, բրէնսի միւշարիլէյհ էքսէրիյէթի քեամիլ գաղանընճայա գաստար մէմուրիյէթինէ տէվամ իտէճէք.ը տիր։

Իզապէլա դեկտեմբեր այընտա Բոմայա կիտիպ, արթըգ Ֆրանսայա տէօնմէմէք նիյէթինտե իմիշ, վէ ղէթալարընն պէյանընճա, Ֆրանսա հիւքիւմէթի վէ իմբէրաթօրունա զայէթ ճանը սըգըլմըշ տը.ը. չիւնքի քէնտի օղլու Գարլոսուն Սպանիա թախթընա օթուրմասը իչին իթտիյի ճահա ու զայրէթլերինէ Ֆրանսա թարաֆընտան մուամէնէթ օլունմամըշ տը.ը։ Քէղալ.ի.ք սէօյլէնտիյինէ կէօրէ, Սպանիանընն միլէթի մէճլիսլերի գրալը ինթիխապ իթտիքլերինտե անինտե Իզապէլա իլէ պէրապէր Ֆրանսայա իլթիճա իտէն վիւքէլա Սպանիայա տէօնմէք նիյէթինտե իմիշլեր։

———

Պու տէֆա Ցալմաչիա էյալէթինտե զօրպալըգ հէնիւզ տէվամիթմէքտե տիր։ Պու զօրպալըգ ընն սէպպի կէչէնլերտե Աւսթրիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան մուամէլէթը ասքերիյէ հագգընտա նէշր օլունան գանունու ճէտիտա օլմուշ տուր քի, չիմտիյէ գաստար Ցալմաչիա էյալէթի ասքեր վերմէքտէն մուաֆ իքէն, գանունու մէզքիւր ահքեամընճա ումումէն ասքեր ալընմագ մատատէսինտէն իսեանա չըգըպ պիր գաչ պին քիշի տաղլարա չէքիլմիշլեր, վէ հիւքիւմէթ ասքերի իւղերինէ հիւճմէ գըյամ էյլէմիշլեր իսէ տէ, մաղլուպ օլուպ, ֆամիլիալարընը Գարա տաղա իլթիճա իթտիրմիշլեր տիր։

Գարա տաղ բրէնսի մերգումանը զօրպալարա իմոտա վէ մուավէնէթ իթմէմէլերի իչիւն քէնտի թէպաալարընա չէտիտէն էմր չըգարթմըշ վէ պիր արա տախի բրէնսի միւշարիլէյհ միւտատիլէ իթմէք իսթէյինտե, Աւսթրիա հիւքիւմէթի բազի օլմամըշ վէ Ռուսիա հիւքիւմէթի, Գարտտաղ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԱՑՈՒՄՆԵՐ

Մօտիկ գիտակ վիճակներուն դէմառ
Եւ դարար գիտակ ձեւաշ ժամանակ վիճակ
մանկան, գարնանային ձեւաստեղծ
ստեղծագործ ընկերներ ամբողջ
Հայաստանի ազգային հարցերուն
մասին, ազգային ինքնագիտակցութեան
զարգացման մասին, ազգային
մշակոյթի զարգացման մասին

քամուէր եւ անձնանհաս կը մնար այն պահանջմանը ու կարօտ կը լար բարերարի։ Ի բաղում խնդրանաց մեր այս մեծ կարօտութիւնը լցուս Վէնետիկի Մխիթարեան միաբանութիւնը եւ հաղիւ թէ սկսեր էինք վայելել 1849 ին առանց մենք մեզ մը ունենալու (աղղայնի դժբաղդ արկածնեբու կրնամք ասել) ահին մեղմէ այն բարերարութիւնը, եւ նորակազմ դպրոցը մնաց աւերակ ըլլալ ՝ի յաւժողովրդեանս։ Այն օրէն մինչեւ յայժմ քանի տարի հոլովեցան, այս ժամանակիս մէջ մեր կրկին բաղմաբդիւն եպիսկոպոսաց անխոնջ ջանքը եւ ժողովրդեան ըստ կարի զհոգութիւնքը չի կրցան այս կարօտութիւնին լեցընել եւ անոր ծանր հետեւանքը մեծ ցաւերով դրաւեցին դժողովուրդը, միայն խիստ քիչերը կրնան մխիթարուիլ՝ որոնք յաջողեցան ի Բարիզ, ի Վենետիկ Մխիթարեանց դպրոցները եւ ի Թէոդոսիա Ղալիպեան դպրոցը եւ այլ դպրոցներ խրկել իրենց զաւակները ինչպէս նաեւ հիմ ի Պոլիս Վեհափառ Պետութեանս մերոյ Օսմանիյէ դպրոցը։ Սակայն հարիւր զաւակաց ծնողք, տակաւին ի սիրա եւ ի հոգի կը մնային իրենց զաւակաց ապագայ վիճակին համար, քանզի գիտէք թէ ժամանակը ինչպէս անցաւ դատաւոր է՝ որ իւր պահանջման մինչեւ յետին նաւարակետը քամել չի խնայէր, խնայեաց արդեօք ժողովրդեանս՝ որուն մէջ քաղաքակրթութիւն եւ զուտ մտօրսիւք պահանջելու իրաւունքը ունէր, ո՛չ երբէք, մերկացայց զայն հինաւուրց առաջնութենէ, օր քան զօր ի նուաստութիւն, ի խեղճութիւն եւ յաղքատութիւն մը ղեց, ցաւով սրտի կըսեմք տարի չըլլար որ մէկ քանի տներուս ի խեղճութիւն ինկալը չի տեսնենք, թող կործանուած ու հեաքը չի տեսնուածները, եւ այսպէս քիչ ժամանակի մէջ ժողովրդեան վախճանից ուր հասնիլը ձեր բարձր տեսութիւնը կը նը շմարէ . . . իսկ նոյն դատաւորը մեղ ըրածին պէս ցոյն ժողովրդեան չըրաւ, զայն յանչքութենէ յառաջնութիւն հասոյց, ամէն ժողովրդենէ վեր ճոխութեամբ եւ չքով բարձրացուց ամենուն նախանձելի ու ակնածելի ըրաւ՝ թէ քաղաքական յառաջադիմութեամբ եւ թէ ծաղկեալ վաճառականութեամբ։ Այս աղդը ուրիշ արդիւնք մը չունեցաւ ժամանակէն այս բաղդը դրաւելու, միայն թէ իր բաղմութիւնը եւ եկեղեցեաց հինաւուրց ճոխութիւնքը իրեն միջոց եղան, յաջողցաւ առաջին օրէն հաստատուն եւ օրինաւոր դպրոց պատրաստել, կիրթ դասախարակներ ունենալ, որով կրթութեան եւ ուսանց մէջ անընդհատ յառաջ երթալով՝ այր իւրաքանչիւր կրօնական, աղդային, ընկերական եւ քաղաքական պարտքերուն մէջ լաւ կրթուեցան ըստ մարդկային պարտուց մէկ մէկութեան ու թիկունք եղան եւ այնպէս արդիւնաւորեցան ամէն բարիքը ընդունելու։ Այս նախանձելի յառաջադիմութեամբ դեղ ու քաղաք ըստ պատշաճի դպրոցներով ճոխացուցին, բարի օրինակ ըլլալով ամէն աղդաց, թող իրենց միւս բարեմասնութիւնքը։

Բայց ուղղափառ ժողովրդը ընդհակառակն գտնուեցաւ, զուրկ մնաց ի դասախարակութենէ՝ որով իր պարտքերուն կրթութիւնը չի կրցաւ երբէք արժանապէս ընդունիլ, նոյնպէս ալ չի կրցաւ անոր արդիւնքը ունենալ եւ այնպէս ալ տուգանքները կը կրէ, եւ Հայ ժողովուրդը ի նախնեաց մերոյ բաւական օժանդակութեան միջոցներ ունենալով՝ հարկ եղած դպրոցը ի վաղուց կրցաւ ըստ արժանւոյն պատրաստել եւ վեց եօթը տարի հաղիւ կը ելլայ մեր դժուարութեանց յաղթելով՝ յաջողեցաւ բաւականապէս բարեկարդել, նոյնպէս ալ սկսաւ մեծ մխիթարութեամբ ա՝նոր արդիւնքը յառաջ բերել, եթէ կը յարատեւէ, ինչպէս կը բաղձամք, անուարակոյս քիչ ժամանակին Հայ անունը մեծ պատիւ կը բերէ եւ ժամանակին ամէն բարօրութեանց կրնայ արժանաւորիլ։

Ով հարք եւ տեարք մեր, մեք միայն ողբմելի կը մնամք քան զամէն մարդիկ, տակաւին մեր բարեաց աղբիւրը կորսնցուցած առաջին օրերէս՝ մեր ամենախնամ բարձրագոյն հօրը ամէն աղերս եւ խնդրուածք ընելէ ետ չի կեցանք, մինչեւ երկու տարի առաջ եւս վերջին սահմանեալ կրկնելնիք մեր աղաղակները մինչեւ ի սուրբ դաշն եւ ամենասպասելի Աբրահօրը սակայն միայն Աբրահօրմէ մխիթարութեան պատասխան ընդունելանք՝ որ կիմացընէր իր նախկին բարերարութեան պատրաստ ըլլալը եւ կը յայտներ մեր հոգեւոր մեծաւորներէ կախում ունենալը, ուստի մեր սուրբ հօրը դթութիւնը ընդունելու համար ալ ուրիշ միջոց չունէինք, բայց միայն պատմական ազերսագիր մը՝ ժողովրդեան ցաւոց ծրարը ընել եւ մատուցանել իւր սրբութեան յորում մեր կարելի աղաչանքներուն ամէն աղբիւրները քամեցինք, մինչեւ ի վերջին յուսոց խնդրուեցանք, եթէ կարելի էր սուրբ այցելութեամբ ա՝կանատես ըլլայ մեր ցաւոց եւ դէթ քննիչ խրկել զանանք ատուդելու, բայց ամէն ատենի խնդրուածքներուն պէս անոր ալ պատասխանին կը մնամք մինչեւ այսօր, միայն թէ հաւատարիմ բերաններէ մեզ հասած է իւր սրբութեան այս խոստմունքը թէ «Ես ժամանակը դիտեմ, դեռ ժամանակը չէ» որով մեր յոյսը նսեմ ըլլալով մը վառ կը մնար, յուսալով թէ արդարեւ որդիք չատ անդամ իրենց կարօտութիւնը կը թախանձեն, բայց ծնողք դիտեն եւ ժամանակին կը անօրինեն։

Ուստի ակնկալեալ կը մնայինք այն այցելութեան տուրը, որուն համար ջերմ արտասուք կը թափէինք երկնից առաջը որ խնայէ ի խեղճութիւն մեր ու շուտ հասցընէ այն այցելութեան օրը։

Արդարեւ այս օրը՝ յերկնից մեր ակնկալած օրը կրնանք ճանչնալ, ինչպէս բաղում օրհնութեանց արժանի ժողովրդ, ողբմութեան դուռը բացեր ազդիս ցաւերուն հետ կը մնայ մերն ալ լսել, ուստի կը կենդանանայ մեր յոյսը, կը զօրանայ մեր կը՝թոտեալ ծնկաները, կը դիմենք աղդիս ողբմութեան դուռը, որուն մեր ամէն յարգանքը եւ խոնարհութիւնը տալով, կը խնդրեմք՝ մեր ճենճերեալ սրտէ բղխած օրհնութիւններուն հետ ընդունել մեր այս խոնարհ եւ տադնապեալ աղերսագիրը՝ յորում կը գտնուի մեր ցաւոց ծրարն ալ։ Թէպէտ կը խնայեմք, բայց ստիպուած եմք խնդրել եթէ ձեր սիրոյը կրնայ տանիլ աղդիս մեծ ցաւերուն ալ ա՝կտնատես ըլլալ՝ ասոր վրան՝ ալ բարեհաճեցէք նայուածքնիդ ձգել (որուն բուն բնագիրը հարիւր յիսուն ստորագրութեամբ կրնայ տեսնուիլ նախագահական դիւանին մէջ, միայն մէկ քանիները որ պանդխտութեան մէջ գտնուելին ստորագրելի դուրս մնացեր են, եւ քանի մը անձինք ալ ակնածութենէ չեն ստորագրած, ինչպէս ամէն ժողովրդոց մէջ ալ կը՝բնան գտնուիլ։)

Ով հարք եւ տեարք մեր, ահաւասիկ ձեր աղդին առջեւ կը տեսնէք մեր ցաւը, որ մեղմ կան, աչքին առմենէն ծանր հարուած տուող ցաւն է եւ քան զնաղձայոյզ ուղղի դիտէ ճարակել զմարդիկ, որ բաւական ժամանակու ժողովրդեանս վրայ յարձակուած մեծի եւ պզտիկի չի խնայէր թշուառացնելու, մինչեւ ազդիս համար մարտիրոսութիւն ունեցող անները կործանելու տագնապը կուտայ մեզ որ անոնց զաւակներէն այսօր հայի կարօտ կը մնան։

Ինչպէս ցաւերնիս՝ նոյնպէս ալ անտարակոյս եմք որ կիմանաք անոր դարմանը՝ որ է միայն հաստատուն դպրոց, եւ բարեկրթութեան եւ ուսմանց տեւական կիրթ դատարակութիւնը։ Այս է մեր դարմանը միայն, ասով կը յուսամք մեր ցաւոց բուժը չկրթիւնը դտնալ. ասոր կը կարօտիմք, որով կը ելլայ միայն փրկութիւն ոտնս այսմիկ, տակայն ողբմելիքս աղքատ եւ անձեռնհաս եմք դարմանին, անոր բարերարութեանը կարօտիմք։ Ուստի անկեալ առաջ ողբմութեան ժողովրդ այս բարերարութիւնը ինչպէս Մխիթարեան սուրբ ուխտէն, նոյնպէս ամէն Ուխտերէ ալ կը խնդրեմք եւ Աստուծոյ, աղդիս եւ մարդկային սիրոյ համար ամէն բարերարութեան ցանկացողներէ ալ կը խնդրեմք, միայն կը բաղձամք ուր մեր սուրբ կրօնից եւ մեր սիրելի աղդայնութեան համեմատ ըլլայ, զորն որ բարեմաղթութեամբք եւ օրհնութեամբք կընդունիմք ու դրկենք։

Գիտէ ձեր կամողնեալ սիրաը՝ թէ այսքան կարօտութիւններուս մէջ ինչպէս ըզձանք կը մնամք սոյն խնդրանաց մխիթարութիւնը ըսել . . . ողբուն անպատասխանի մնալը այս անգամ պիտի կարէ մեր յուսոց թելը, պիտի մարէ մեր սրտին այսքան ժամանակուան վառ հրաղը, բոլոր աղդիս յոյս եւ լոյս եղած օրս մեզի տրխուր դիշեր եւ օր յուսահատութեան պիտի ըլլայ, պիտի դիտանք թէ Տրապիզոնի ժողովրդեան վճիռը կըրուած է . . . մի՞ . . . մի՞ . . . Ի՞աղաչեմք խնայեցէք՝ այս սուրբ օրը մերն ալ է, այս աւուր շնորհքներուն մենք ալ ժառանգ ենք, մի զրկէք զմեզ կաղաչեմք խնայեցէք մեզ. գին եմք արիւն Քրիստոսի, Կաթողիկէ եկեղեցւոյ ամենահնաղանդ զաւակները։ Ի հալածանս ի կապանս ի բանտ եւ ի մահ վասն սուրբ հաւատոյ հաշեալ եւ մաշեալ ժողովուրդ ենք եւ ՝ուշն իսկ ձեր հարազատ արիւնն եմք, խնայեցէք մեզ։

Վերջին յոյսով ի սիրտ եւ ի հոգի ժողովրդ ապատանեալ ամէն սրբազան աղաչանօք կաղաչեմք յանուն ողբմութեան Աստուծոյ ի սէր աղդութեան եւ ի պատիւ մարդկութեան խնայեցէք մեզ մեր կարօտութեանն դարմանը մատակարարել ի վերկութիւն ժողովրդեանս։

Այս անկշռելի շնորհացս՝ մեր յաւերժական օրհնութիւնները՝ կը դրաւեն յերկնից վարձատրութիւնք եւ անկատար փառք հարանց եւ տերանցդ ազդիս մեր։

Ամենախոնարհ եւ ամենահնազանդ ժողովուրդ Կաթողիկէ Հայոց Տրապիզոնի,

Տրապիզոն 6 սեպտ. 1869.

150 դատարկ իմզա.

ՀԱՎՈՒՏԻՍԱԹՐ ՄԻԻԹԷՆԵՎԻՑԷ

Հաշմելու Աւսթրիա Իմբերատորու հաղրէթլերինին Ամինայա միւվասէլէթի թէլեղրաֆք խապերինտէն աղնաչըմբշ ալը։

— Ֆիլէմէնք դրալընըն պիրատէրի ֆէլսամէթլու բրէնս Հանրի եաբընքի կիւն Սթանպօլտա պէ.բլէնմէ.քտէ վէ միշարիլէյհ հաղրէթլերի կէօ.քսույ.քէօշկիւնտէ իդամէթ իտէճէ.ք տիր։

— Թարաֆը էշրէֆի հաղրէթի փասիշահիտէն ֆէլսամէթլու բրէնս Հօհէնլօհա, Աւսթրիա իմբէրաթօրուն եավէրի գօնթ տը Պէլլիալա վէ Մ. Բլէներ վէ Մ. Հոֆմանա, վէ քէզալիք իմբէրաթօրու միշարիլէյհ հաղրէթլերինին մայէթի մէվճուտունա վէ իմբէրաթօրուն բաքիպ օլտուղու վաբօրուն վէ ավիզօ վաբօրլարընին գոմանտանլարընա Գոմանտէօր վէ Շըվալիյէ նիշանընին միխթէլիֆ իւլ բիւթուպ կրան Գոլաօնլարը իհսան պույրուլմուշ տուր։

— Ինկիլիզ սէֆիրի Մ. Էլիօթ ճէնապէրի, մատամաը իլէ պէրապէր բազար էրթէսի կիւնիւ Սիւէյիշ ճէնվէլինին քիշտամը ղիյնէթինտէ պուլունմադ իւղրէ Մըսրը ճանիպինէ ադիմէթ իտիպ, վէ ղիյնէթի մէղբիւրէնին խիթամընտա Ինկիլթէրրայա կիթմէ.ք իւղրէ իւշ տէօրթ այ գատար հիւ.քիւմէթի ճանիպինտէն մէզունիյէթ ալաճադ տը։

— Ցէրսատատէթտէ Միւթթահատէի Ալէմանեայի Շիմալի գօնսօլոսու Մ. Կրիմէ, Մէճիտիյէ նիշանընին իւշիւնճիւ, վէ իքինճի գօնսօլոս գօնթ Շեվրին վէ Բրուսիա սէֆարէթի իքինճի թէրճիմանը Մ. Շարլը Թէսթայա նիշանը մէղբիւրուն տէօրտինճիւ, վէ սէֆարէթի մէղբիւրէ պաշ թէրճիմանը Մ. Յողթօր Պիւշէ նիշանը Օսմանլընին իւշիւնճիւ բիւթպէէրի իթա պույրուլմուշ տուր։

— Նէյէն հաֆթա Մ. Էլիօթ վէ ճէնէրալ Ինկիլիֆ ճէնապէրի, Օսմանլը վէ Իրան հուտուտլարընը թայեին իտէն խարիթանըն իքի նումունէսինի Պաղը Ալիյէ թադիմ էյլէմիշլէր տիր։ Միւմայիլէյհ իքի սէֆիրլեր թարաֆընտան խիլաֆանմը շ օլան մէղբիւր խարթանըն պիրեր նիւմունէլէրի Ինկիլիզ վէ Բուս սէֆարէթխանէլէրինտէ մահֆուզ տուր։

— Ղալաթատա Լուսաւորիչ քիլիսէսի փափասարընտան, ֆաղիլէթլու Ցէր Բարթողիմէոս Սէֆէրեան ճէնապէրինէ, պու տէֆա կաթողիկոս հաղրէթլերի թարաֆընտան պիր գրթա Օրհնութիւն կոնդակը իրսալ պույրուլմուշ տուր։ Վէ զիքր օլունան կոնդակ իզզէթլու Աբէթիկ էֆէնտի Նէվրուզեան վասէթտը իլէ թէպլիղ դըլընմըշ տըր։

Մուսայիլէյհ Ցէր Բարթողիմէոս ճէնապէրի, էօթէյէն պէրու միլլէթբէրվէր, վէ էհլը ֆաղիլէթ պիր զաթը մէմնուն սրֆաթ օլտուղունան, պու վէճհ իլէ միշարիլէյհ ֆաղիլէթլիւ կաթողիկոս հաղրէթլերի թէրաֆընտան տախի թալթիֆ պույրուլմուշ տուր։

— Պիր դաչ մահտան պէրու թէշքիլ օլունան միլլէթ Սինոդոսու տինքի ճիւմատա կիւնիւ դարանըղ պագի դալան մէսէլէլէր Բօմատա խիթամպուլաճադ տըր, վէ էօնիւմիւզտէքի չարշամպա կիւնիւ, Ֆրանսըզ Մէսաժիրի իմբէրիալ դումբանեասը վաբօրլարընտան միւսթադիլ պիր վաբօր, կէրէք ֆաղիլէթլու Հասուն էֆէնտի հաղրէթլերինի վէ կէրէք տէկէր փիսդոպոսլար հաղրաթը իլէ, Մոնսինեօր Բլիմ, վէ Պուլղար վէ Բում փիսդոպոսլարը, վէ դերապայտառ, Ս. Ա. զարեան, Ցէր Անդրէաս իլէ, Ազգէհիրլեան Թարնաբաս բահիպ, տախի

ԳԱԼԻՊԻՆ 25 ՀԱԿՏԵՄԲԵՐԻ

Գարեղ Ալեքսանդրի Ալեքսանդրյան 1 լիտր — 9½
Ալմաստ Ալեքսանդրի Ալեքսանդրյան 1 » — 10—10½
Ալմաստ Ալեքսանդրի Ալեքսանդրյան 1 » — 16—
Ալմաստ Ալեքսանդրի Ալեքսանդրյան 1 » — 16—16½
» Ալեքսանդրի Ալեքսանդրյան 1 » — 28—29
Փափագ Ալեքսանդրի Ալեքսանդրյան 1 » — 48—50

ԿՈՒՊՈՆԱՅԻ ՏԱՓԱԿԱՅԻ 25 ՀԱԿՏԵՄԲԵՐԻ

Ոսկի 1 նոր դրամ — 42 65
Դոլար Ամերիկայի 1 » — 42 65
Լոնդոնի գանձարան — 42 ½
Գարեղ — 42 ½
Գարեղ Ամերիկայի 1 » — —
Գարեղ Ֆրանսիայի 100 ֆրանկ — 71-40
Գարեղ — 71-32½
Գարեղ — —
Գարեղ — —
Գարեղ — —